

נימוקי החלטה לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין
בנק הפועלים בע"מ לבלנדר טכנולוגיות פיננסיות בע"מ

1. פתח דבר

לפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן חוק התחרות), להסדר בין בנק הפועלים בע"מ (להלן בנק הפועלים או הבנק) לחברת בלנדר טכנולוגיות פיננסיות בע"מ (להלן בלנדר וביחד הצדדים). במסגרת ההסדר הצדדים מחזיקים בחברה משותפת העוסקת בהעמדת אשראי צרכני ללקוחות פרטיים באופן דיגיטלי ומידי בנקודות מכירה פיזיות ווירטואליות. הרקע לבקשה הוא פקיעת הפטור שנתתי לצדדים ביום 16.2.2022 לתקופה של שנתיים, אשר בשל עיכוב במתן אישורים רגולטוריים לפעילות החברה, תוקפו הוארך ביום 27.3.2023 עד ליום 1.1.2025. ביום 15.1.2025 הודעתי על החלטתי לתת את הפטור כמבוקש, כאשר במסמך הנוכחי יפורטו נימוקי החלטתי זו.

2. ההסדר והצדדים לו

בנק הפועלים הוא תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, המספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות פרטיים וללקוחות עסקיים, בתוך כך ניהול חשבונות עובר ושב, העמדת אשראי וערבויות, ניהול פיקדונות, פעילות סחר חוץ והפצת כרטיסי אשראי. בנק הפועלים הוא אחד משני הבנקים הגדולים ביותר במדינה. בין מוצרי האשראי שהבנק מציע ללקוחות העו"ש שלו ניתן למנות את מסגרת האשראי בכרטיס הבנקאי, ו-"אשראי ברגע" לכל מטרה. הבנק גם מפעיל את אפליקציית התשלומים "ביט" שהחלה לפעול לאחרונה גם בתור ארנק דיגיטלי ולשמש לצורך תשלום בבתי העסק. "ביט" משרתת את לקוחות כל הבנקים.

בלנדר היא חברה ציבורית בעלת מערכת טכנולוגית המשמשת לביצוע חיתום מהיר ומידי לצרכני אשראי. עיקר פעילות החברה בישראל הוא בתיווך באשראי באופן מקוון, במודל של הלוואות בין עמיתים - peer-to-peer (p2p). בנוסף, החברה עוסקת גם במתן אשראי צרכני.

מחלקת שוקים

במסגרת ההסכם חברו הצדדים במסגרת חברה משותפת, בשם בלנדר פיי בי.אנ.פי.אל בע"מ (להלן החברה המשותפת), המוחזקת על ידי בלנדר (80%) ובנק הפועלים (20%). בנוסף לבנק הפועלים שמורה הזכות למנות דירקטור, אחד מתוך חמישה, או משקיף בדירקטוריון. לחבירת הצדדים במסגרת החברה המשותפת, נתתי פטור מאישור הסדר כובל ביום 16.2.2022 (להלן החלטת הפטור הקודמת), וכאמור, בשל עיכוב במתן אישורים רגולטוריים לפעילות החברה, תוקפו הוארך ביום 27.3.2023 עד ליום 1.1.2025.

3. הניתוח התחרותי

3.1. עיקרו של ההסדר ונחיצות בבילותיו

החברה המשותפת עוסקת בהעמדת אשראי צרכני בישראל לאנשים פרטיים באופן דיגיטלי ומידי בעת רכישה בנקודות מכירה פיזיות ווירטואליות במרבית ענפי המשק, למעט ענפי משק שהוחרגו מפורשות. בפרט, הוחרג תחום הרכב שאינו דו גלגלי.

הסכם בעלי המניות שנחתם בין הצדדים מְבַרֵּה מנגנון שנועד לתמרץ את בנק הפועלים להעמיד קווי אשראי רלוונטיים לפעילות החברה המשותפת, ומעניק לבנק זכות וטו בקבלת החלטות בעניינים מיוחדים ומהותיים, המפורטים בהסכם.

במועד זה, בלנדר עודנה הפסדית, וטרם גיבשה מוניתין עצמאי חזק הדרוש לה לגיוס הון ולקוחות. ההסדר מעניק לחברה המשותפת את המוניתין הדרוש לה בשלב זה של פעילותה לגיוס הון ולקוחות, ומעניק לה קווי אשראי זולים יחסית, המהווים תשומה חיונית ועיקרית לפעילותה. נוכח האמור, שובנעתי כי בעת הזו עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה.

ההסדר שלפני כולל בבילות ואופציות כמפורט להלן:

בבילות: ההסדר כולל תניית אי תחרות שחלה על בלנדר בלבד, לפיה בלנדר תהיה מנועה מלהתחרות במיזם המשותף במישרין או בעקיפין, כל זמן שבלנדר מחזיקה מעל ל-20% ממניות החברה המשותפת וכל זמן שהאחרונה עוסקת בהעמדת הלוואות צרכניות (להלן תניית אי תחרות). ההסדר אינו כולל הוראות אי תחרות כלשהן ביחס לבנק הפועלים.

מחלקת שווקים

לצד תניית אי התחרות, ההסכם כולל הוראות שונות המעגנות את זכויות בעלי המניות בחברה המשותפת: איסור מכירה של החזקות החברה המשותפת למשך 5 שנים; זכות הצעה ראשונה לרכישת המניות בתנאים זהים לתנאים שהציע צד ג'; זכות הצטרפות למכירת מניות לצד ג' בתנאים זהים; וזכות של הבנק לגרור את בלנדר למכירת מניותיה לצד ג', בתקופה שלאחר מימוש אופציית הרכש של הבנק, כפי שתתואר להלן.

אופציות: ההסדר כולל אופציות שונות ביניהן אופציית רכש של בנק הפועלים. יובהר כי החלטתי אינה חלה ביחס למימוש אופציית הרכש של בנק הפועלים ואינה מאשרת את מימוש אופציה זו.

בנוסף, כולל ההסדר תניות שונות הנוגעות לאפשרות של העברות מידע פרטני מהחברה המשותפת לבנק הפועלים. הצדדים הבהירו בעת בדיקת הפטור הקודם כי אם יועבר מידע על פי תניות אלו, העברת המידע תתבצע בהתאם להנחיות המפורטות בגילוי דעת 2/14 בעניין חשיפת מידע טרם עסקה בין מתחרים. נוכח האמור, החלטה זו אינה עוסקת בהעברות מידע אלו, ובכלל זה אין בה כדי לאשר העברות מידע כלשהן בין הצדדים, אם העברות מידע מעין אלו יעלו כדי הסדר כובל.

להרחבה על הניתוח נחיצות הכבילות, ראו בהחלטת הפטור הקודם. בקצרה ייאמר כי כבילות אלה באו להסדיר את פעילות זכויות בעלי המניות בחברה המשותפת, ונועדו להבטיח שפעילות המיזם לא תתרוקן מתוכן. נוכח האמור, שוכנעתי כי אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות לשם מימוש עיקרו.

3.2 השפעת ההסדר על התחרות

הנימוקים בדבר השפעת ההסדר על התחרות פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור הקודמת, בשל כך אחזור רק על עיקרי הדברים.

נמצא כי החברה המשותפת ובנק הפועלים מתחרים זה בזה, ועלול לעלות חשש שההסדר יוביל לבוח שוק חד צדדי של בנק הפועלים כלפי לקוחותיו.

מחלקת שווקים

החשש האמור מופג, ראשית, כתוצאה מקיומם של מתחרים נוספים בתחום ה-BNPL ומתחרות מצד חברות כרטיסי האשראי. שנית, בשל היעדר התמריץ של בלנדר להעלות מחיר ובשל פוטנציאל הרווח המוגבל של הבנק מהחזקתו בחברה המשותפת. שלישית, כתוצאה מהיעדר היכולת של בנק הפועלים להפלות לקוחות הפעילים בחברה המשותפת לעומת אלו שאינם פעילים בה.

עוד עלתה זיקה אנכית בין החברות, בשל היותם של הבנקים המממנים המרכזיים של חברות אשראי חוץ בנקאי. הזיקה האמורה לא העלתה חשש תחרותי בשל יכולתן של מתחרות המיזם המשותף לגייס הון מבנקים מתחרים ומיכולתן להנפיק אג"ח.

נוכח האמור, שוכנעתי כי בעת הזו אין בהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשווקים המושפעים ממנו.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, בהתאם לסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, החלטתי להעניק את הפטור המבוקש עד ליום 1.1.2027.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק התחרות הכלכלית נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין לתחרות כלכלית על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

מיכל בן
הממונה על ההתחרות

ירושלים, ה' שבט תשפ"ה

3 פברואר, 2025